

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 5 mars 1943 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1943/44, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

Statens allmänna fastighetsfond.

1:o) **Uppförande av byggnad för medicinsk-kemiska och farmakologiska institutionerna vid universitetet i Uppsala.** I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen nr 1 framställda förslag (kapitalbudgeten, bilaga 5, punkt 1, sid. 1 och 2 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1943), vilket innebär anvisande av slutanslag för ifrågavarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppförande av byggnad för medicinsk-kemiska och farmakologiska institutionerna vid universitetet i Uppsala* för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 745,000 kronor.

2:o) **Uthyggande av karolinska sjukhuset.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 2) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avger utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed

anmäles.

3:o) **Om- och tillbyggnad av militärapotekets lokaler inom karolinska sjukhuset.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, sid. 3—5) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Om- och tillbyggnad av militärapotekets lokaler inom karolinska sjukhuset* för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 50,000 kronor.

4:o) **Om- och tillbyggnad av tandläkarinstitutets lokaler.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 4) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed

anmäles.

5:o) **Inredning av ritsalar m. m. för avdelningen för flygteknik och skeppsteknik vid tekniska högskolan i Stockholm.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, sid. 5 och 6), varav inhämtas, att ifrågavarande byggnadsarbeten äro en följd av den nyligen genomförda omorganisationen av avdelningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Inredning av ritsalar m. m. för avdelningen för flygteknik och skeppsteknik vid tekniska högskolan i Stockholm* för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 27,000 kronor.

6:o) **Uppförande av byggnad för avdelningen för väg- och vattenbyggnad vid Chalmers tekniska högskola.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, sid. 6—8), vilket innebär anvisande av slutanslag till förevarande ändamål, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Uppförande av byggnad för avdelningen för väg- och vattenbyggnad vid Chalmers tekniska högskola* för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 725,000 kronor.

7:o) **Nybyggnad för högre allmänna läroverket i Haparanda.** Beträffande vad Kungl. Maj:t (punkt 7) föreslagit riksdagen i fråga om anslag till förevarande ändamål avgiver utskottet senare under riksdagen utlåtande, vilket härmed

anmäles.

8:o) **Nybyggnad för gymnastiska centralinstitutet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, sid. 9 och 10) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Nybyggnad för gymnastiska centralinstitutet* för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 240,000 kronor.

Statens utlåningsfonder.

9:o) **Statens lånefond för universitetsstudier.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, sid. 11), vilket innebär en anslagshöjning med 70,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens lånefond för universitetsstudier* för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 350,000 kronor.

10:o) **Allmänna studielånefonden.** Kungl. Maj:t har (punkt 10, sid. 12—15) föreslagit riksdagen att till Allmänna studielånefonden för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 85,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *E. Näsström* och *S. Edin* (I: 44) och den andra inom andra kammaren av herr *F. Sundström* i Vikmanshyttan *m. fl.* (II: 48), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta för detta ändamål anslå samma belopp som för år 1942, eller alltså 160,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en anslagsminskning med 75,000 kronor. Beträffande motiveringen härför har departementschefen anfört i huvudsak följande:

För budgetåren 1941—43 ha för ifrågakvarande ändamål anvisats följande anslag:

Budgetår	För studielån till elever vid folk- och småskoleseminarier kronor	För övriga studielån kronor	Summa kronor
1941/42	140,000	60,000	200,000
1942/43	100,000	60,000	160,000

Fondens kapitaltillgångar uppgingo den 1 juli 1942 till 3,971,017 kronor 25 öre. Härtill komma dels anslaget av 160,000 kronor för innevarande budgetår och dels en icke i anspråk tagen reservation om 100,000 kronor, vilka medel den 1 juli 1942 ännu icke tillförts fonden.

Antalet sökta och beviljade lån samt de beviljade lånens sammanlagda belopp åren 1932—1942 ävensom summan av de för varje år disponibla medlen, allt med undantag av studielånen till elever vid folk- och småskoleseminarier, framgå av följande tabell:

Utdelnings- år	Fortsatta lån			Nya lån			Summa lån			Disponibla medel c:a kronor
	antalet		bevil- jade lån kronor	antalet		bevil- jade lån kronor	antalet		bevil- jade lån kronor	
	sökta	bevil- jade		sökta	bevil- jade		sökta	bevil- jade		
1932	252	223	218,800	998	74	67,700	1,250	297	286,500	286,564
1933	211	187	179,150	975	122	112,400	1,186	309	291,550	295,241
1934	228	211	200,000	1,065	126	125,400	1,293	337	325,400	327,203
1935	229	204	204,375	1,045	117	115,500	1,274	321	319,875	327,666
1936	214	204	201,400	1,046	149	149,250	1,260	353	350,650	350,672
1937	239	234	238,300	1,112	143	153,600	1,351	377	391,900	391,936
1938	270	267	286,025	1,104	129	135,900	1,374	396	421,925	420,774
1939	283	275	299,650	1,156	130	136,900	1,439	405	436,550	435,384
1940	262	177	163,700	864	64	56,300	1,126	241	220,000	221,000
1941	175	135	140,600	855	141	139,100	1,030	276	279,700	280,000
1942	185	177	187,800	911	108	105,700	1,096	285	293,500	280,000

Motsvarande siffror utgöra i fråga om studielån till elever vid folk- och småskoleseminarier:

Utdelnings- år	Fortsatta lån			Nya lån			Summa lån			Disponibla medel c:a kronor
	antalet		bevil- jade lån kronor	antalet		bevil- jade lån kronor	antalet		bevil- jade lån kronor	
	sökta	bevil- jade		sökta	bevil- jade		sökta	bevil- jade		
1941	12	11	10,800	166	136	127,050	178	147	137,850	140,000
1942	85	83	78,900	35	21	20,000	120	104	98,900	100,000

Vid beräkning av det belopp, som bör anvisas såsom kapitalinvestering för *studielån till elever vid folk- och småskoleseminarier*, bör hänsyn tagas till elevintagningen vid seminarierna. I annat sammanhang har föreslagits, att för nästa läsår ett väsentligt större antal elever skola intagas vid seminarierna än för innevarande läsår (528 mot 240). För nya lån, vartill senast beviljats 20,000 kronor, torde därför böra beräknas omkring 60,000 kronor. För fortsatta lån, vartill år 1942 avsetts 80,000 kronor, synes för nästa läsår endast erfordras ett belopp av omkring 25,000 kronor. Då återbetalningen av de särskilda lånen åt seminarieelever ännu icke börjat, finnes för täckande av nämnda medelsbehov inga influtna kapitalmedel tillgängliga, utan ett belopp av 85,000 kronor bör investeras för ändamålet.

Vad angår *övriga studielån* kan enligt vad jag inhämtat ett belopp av cirka 430,000 kronor — utgörande återbetalade lån, reservation m. m. — beräknas stå till förfogande för utdelning våren 1943. Nämnda belopp överstiger avsevärt det för innevarande läsår beräknade beloppet, 280,000 kronor. Med hänsyn härtill torde någon ny investering av kapital icke behövas för detta ändamål. Jag förutsätter, att av de disponibla medlen högst omkring 300,000 å 325,000 kronor skola tagas i anspråk för nya och fortsatta lån.

Anslaget torde alltså för budgetåret 1943/44 böra sänkas med 75,000 kronor till 85,000 kronor.

Departementschefen har vidare ifrågasatt överflyttning av Kungl. Maj:ts beslutanderätt i studielåneärenden till studielånenämnden och generalpoststyrelsen.

Till stöd för det i *motionerna* gjorda yrkandet anföres följande:

Skälet för den föreslagna sänkningen av anslaget säges vara, att man beräknat återbetalade lån uppgå till 430,000 kronor, vilken summa skulle stå till förfogande för utdelning våren 1943.

Av tabellen över antalet lånesökande och antalet beviljade lån framgår tydligt, att lånebehovet är mycket stort, men att utsikterna att erhålla lån synas vara ytterst små. Tabellen i fråga visar, att under tioårsperioden 1932—1942 endast omkring 10 procent av de lånesökande erhållit lån. Denna omständighet måste väl bero på att det anvisade anslaget icke medgivit större utlåning. Då man nu vet, att allt flera studieintresserade ungdomar från de obemedlade och mindre bemedlade klasserna börjat söka sig in vid de högre skolorna och då framför allt vid de praktiska skolorna, så kommer därav självfallet lånebehovet att stiga. Bekymren för dessa ungdomar att klara kostnadsfrågan äro också allmänna och påtagliga.

Av den lämnade redogörelsen framgår, dels att för studielån till elever vid folk- och småskoleseminarierna skulle — enligt departementschefens förslag — för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag av 85,000 kronor, dels ock att för övriga studielån omkring 430,000 kronor skulle stå till förfogande för utdelning våren 1943, vilket belopp med 150,000 kronor överstiger det för innevarande läsår beräknade beloppet, varför departementschefen funnit någon ny investering av kapital icke behövlig för detta ändamål. De för studielån disponibla medlen under nästa budgetår bliva alltså väsentligt större än under innevarande budgetår, varför lånebehovet även kan tillgodoses i vidgad omfattning. Med hänsyn härtill finner sig utskottet, som icke har något att invända mot departementschefens förslag om beviljande av ovannämnda anslag å 85,000 kronor, sakna anledning tillstyrka bifall till det i *motionerna* I: 44 och II: 48 framställda yrkandet.

Utskottet.

Utskottet har icke något att erinra mot att beslutanderätten i studielåneärenden — på sätt departementschefen ifrågasatt — överflyttas från Kungl. Maj:t till studielånenämnden och generalpoststyrelsen.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å *motionerna* I: 44 och II: 48, till *Allmänna studielånefonden* för budgetåret 1943/44 anvisa ett investeringsanslag av 85,000 kronor.

Stockholm den 5 mars 1943.

På statsutskottets vägnar

J. B. JOHANSSON

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson i Malmö, Oscar Olsson, Torsten Ström, Bernhard Nilsson, Sven Larsson, André, Heiding, Magnusson, Bäcklund, friherre De Geer och Emil Petersson*; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson i Eskilstuna, Törnkvist, Skoglund i Doverstorp, Eriksson i Stockholm, Svensson i Grönvik, Andersson i Prästbol, Ward, Persson i Falla, Isacsson, Nilsson i Steneberg, Lindholm och Pettersson i Dahl.*